

היכל הוראה

מבי מדרשא "היכל הוראה" • מיסוד שר ההוראה מרן ה"קנה בשם" זי"ע
בראשות בנו גאב"ד היכל הוראה הגאון הגדול רבי משה בראנדסדארפער שליט"א
מגדולי פוסקי דורנו ובעל שו"ת היכל הוראה * יז"ל ע"י איגוד הרבנים תלמידי "היכל הוראה"

גליון קה * פרשת אחרי - קדושים תשפ"ה

בין כותלי ההיכל

על דבר מה שנשאל מורינו שליט"א בהיכל הוראה אודות מנהגן של ישראל ובפרט אצל יהודי ירושלים תו"ב שעולים מירונה ביום ל"ג בעומר ועושים חאלאקע לבניהם שמלאו להם ג' שנים. והנה בהאי שתא יום ל"ג בעומר יחול ביום השישי בשבוע וכדי שלא להכשל ח"ו בחילול שבת הם מקדימים הנסיעה לליל ל"ג בעומר וכיון שקודם יציאתם דרכם להכנס אצל זקני העדה וזקני חתני החאלאקע וכו' שאין בכחם לעלות מירונה והם מזכים אותם בהתחלת תספורת החאלאקע ומכבדים אותם לגזוז קצת מן השערות כנהוג ואחר כך משלימים התספורת באתרא קדישא מירון. והשאלה אם מותר להקדים תחילת התספורת עוד בעצם היום דיום ל"ג בעומר קודם היציאה למירון.

והורה לו מורינו שליט"א דשפיר יכולים לכבד את זקני העדה וזקני הילדים בגזיזת כמה קווצות שער גם קודם הגיע יום ל"ג בעומר ואפילו יום או יומים קודם אם דחוקה השעה, והוא על יסוד מה שכתב בשערי תשובה (סימן תקלא אות ז): דמותר להשהות שמחת התגלחת שעושין לקטן כדי להרגיל השמחה במועד ומצוה נמי איכא בכך כו' ע"ש, והענין של השמחה הוא מנהג א"י גם כן שעושין שמחה בהתגלחת הראשונה של קטן שמחנכין אותה במצות להיות לו פיאות הראש ועיין בפע"ח שער ספירת העומר שכ' בענין ההולכים על קבר רשב"י ור"א בנו במירון בל"ג בעומר שראו את מורו האריז"ל שהלך שם לגלח את בנו במשחה ושמחה בימים ההם ע"כ, ועל דרך זה כתב בביאור הלכה (סימן תצג) דאזנן המותרין להסתפר בחוה"מ כבסימן תקלא"י ל"ל דגם בספירה שרי דלא עדיף מחוה"מ (פמ"ג), ע"כ. ופשוט הדבר דבימים הסמוכים לל"ג בעומר שפיר דמי שאפשר לעשות התספורת לקטן ומעיקר הדין מותר לעשות גם התגלחת כולה אלא שנהגו העולם לעשות התגלחת של כל הראש וזקא ביום ל"ג בעומר ועכ"פ להתחיל התספורת כשגזזים רק קווצת שער קטנה ודאי שאין בזה חשש.

והוסיף מורינו הרב שליט"א שכן היה נוהג אביו מרן רבינו הקנה בשם זצוק"ל שאף שלכתחילה לא היתה דעתו נוחה להקדים התספורת קודם יום ל"ג בעומר אולם כשהיתה השעה דחוקה או סיבות אחרות לא נמנע מזה ואם הביאו אליו את הילד היה גוזז מקצת משערותיו. שכן נהג מרן גאב"ד עיה"ק ירושלים תובב"א בעל המנחת יצחק זצוק"ל והיה אומר שחיתוך כמה שערות בודדות לקיים מנהג התספורת לקטן לא נראה שזה נכלל בכלל איסור תספורת שערות הראש שאסור בימי העומר.

פסקי דינים מתוך שאלות ותשובות שעלו על שולחן ההיכל לפני מורינו הרב שליט"א

אביו או זקינו של ילד החאלאקע כשהם בשנת אבילות, אם מותרים הם להשתתף בשמחת החאלאקע בבגדי שבת

אביו או זקינו של ילד החאלאקע כשהם בתוך שנת האבילות על אחד מקרוביהם, יכולים הם להשתתף במקלות בשמחה ובתזמורת, ואף בבגדי שבת, היות ולבני ארץ ישראל בכלל ולבני ירושלים בפרט, יום ל"ג בעומר נחשב כיום חג ושמחה לכל דבר, ובפרט אלו שעושים חאלאקע לצאצאיהם ביום זה תגדל השמחה עד מאוד. אך מאידך, לא יכנסו זקניו של ילד החאלאקע למעגלי הריקודים, מלבד האב עצמו בשעה שמרכיב על כתיפו את בנו חתן החאלאקע כמנהג ירושלים.

חולה שהשתתף עם אחד בהוצאות הנסיעה לציון הרשב"י כדי שיתפלל עבורו והחולה הלך לעולמו רח"ל קודם שהגיע הנ"ל למירון

חולה שנתן לחבירו סכום כסף כדי שיעל למירון ביום הילולא דרשב"י בל"ג בעומר כדי להעביר בתפילה עבורו שיתרפא ברח"מ איבריו וס"ה גידיו, אך למעשה המקבל לא נסע באותו ל"ג בעומר לאתרא קדישא מירון, הרי שעליו לתרום את הכסף לבית הכנסת לצורך קפה ותה שיהיה לעילוי נשמתו, כיוון שזהו שהכסף לא שייך ליורשים דהרי נתן לו במתנה מחיים כדי שיתפלל בעדו או שיהיה לו לזכות, וכיון שלמעשה לא יצא הדבר לפועל בחייו, מוטל עליו החוב לעשות למענו לאחר מותו דאחר שקיבל על עצמו לעשות לטובתו בחייו וכיון שמת יכול לעשות זה לאחר מותו דהיינו או להתפלל בעדו או לעשות דבר לזכותו.

מי שקיבל על עצמו שאם יוולד לו בן זכר יעלה לאתרא קדישא מירון ביום החאלאקע של בנו, ואין באפשרותו להגיע למירון עקב אונס שיש לו בביתו - ובפרט עקב חלות ל"ג בעומר ביום שישי
מי שקיבל על עצמו שאם יזכה ויולד לו בן זכר הרי שבהגיע הילד לגיל שלוש שנים יערוך לו חאלאקע באתרא קדישא מירון לכבודו של התנא האלקי הרשב"י³, וכעת הגיע הילד לגיל שלוש, ודא עקא שהשנה עקב אונס שיש לו בביתו אינו יכול לעלות לאתרא קדישא מירון - ובפרט בשנה זו שחל ל"ג בעומר ביום י' ערב שבת קודש, ומן הנמנע שיוכל לקיים קבלתו; הרי שלהלכה יעשה התגלחת ביום ל"ג בעומר בכל מקום שנמצא ולא ימתין לשעת הכושר שאז יוכל לעלות לציון הרשב"י. ואף שאינו עושה התגלחת בפני קברו של הרשב"י הרי כבר אמרו חז"ל (פסחים נא ב) כדאי הוא ר' שמעון לסמוך עליו בין בפניו ובין שלא בפניו, ע"כ. דגם שלא בפניו יש לסמוך עליו.

1. כן נפסק בשו"ת היכל הוראה ח"ה (הוראה לו), ולרבים השואלים הרבים שאלה זו מידי שנה בשנה, מוסיף מורינו שליט"א, כי שמע מאחד אשר הלך לשאול את מרן בעל ה"קנה בשם" זי"ע בשאלה זו, והורה לו מרן זי"ע, כי הגם שהוא בשנת אבל על פטירת אביו, אף על פי כן ילבש בגדי שבת, כנהוג אצל אנשי ירושלים. ועיין עוד בחלק ה (הוראה לו).

2. בשו"ת היכל הוראה ח"ג (הוראה קסה) השיב כן מורינו שליט"א עפ"י ש"כ בשו"ת חתם סופר (ח"ה חו"מ סימן קכב) שכתב דאם עושים דבר לצורך נשמת המפקיד הוי ג"כ קצת השבחה, ואף בנדון דידן הא לא בעי להשיב הכסף שכבר קיבל ממנו במתנה מכל מקום ההתחייבות להתפלל שקיבל על עצמו זה עדיין מוטל עליו, ואם לא התפלל בעדו בהיותו בחיים חיותו טוב שיתפלל עבורו לאחר מותו וזהו ישלם לו תמורת כספו שנתן לו.

וכן יכול הוא לתרום את הסכום הנ"ל לצרכי רבים וכ"ש כשתרומתו היא בדברי מאכל ומשקה שהרבה אנשים מברכים על זה ברכות הנהנין והם לטובת ולעילוי נשמתו וזהו דאי מקיים בזה רצון הנפטר ז"ל, ויכתוב עליהם שכל הנהגה מהם ומבין עליהם יאמר שהוא לעילוי נשמת יהודי זה, וזהו ישיב לו כגמולו הטוב.

3. עיין בספר טעמי המנהגים בעניני הילולא דרשב"י אות יא.

4. בתשובה בכת"י השיב כן מורינו שליט"א לשואל, ונימק דבריו דהנה עיין בטו"ז (יו"ד סי' רג סק"ה) שבמבואר שם שמי שאינו יכול לקיים את נדרו מחמת אונס פטור לגמרי. אמנם כאן בנידון דידן הרי יש ב' חלקים בנדרו, הא' לערוך את התגלחת באתרא קדישא מירון, והב' לעשות ביום ל"ג בעומר. והנה, בהגיע יום ל"ג בעומר ואינו יכול לעלות לעיר מירון הרי נפטר מחלקו הראשון של הנדר מחמת אונס, אך עדיין לא נפטר מחלקו השני של הנדר דהיינו לעשות התגלחת ביום ל"ג בעומר יומא הילולא דרשב"י שהוא ענין בפני עצמו ואותו יכול לקיים בכל מקום שנמצא.

ובפרט שמצאנו בשער הכוונות להרח"ו שגילה לנו האר"י הק' שראה את רשב"י ביום ל"ג בעומר עומד בהקץ על קברו, ושח לו שיום ב' חלקים בנדרו, הא' לערוך את התגלחת ביום ל"ג בעומר כדי לשמוח בשמחתו, וכמובא כל זה בספר קף החיים (סימן תצג ס"ק כו-כז) שרצונו של רשב"י שישמחו ביום זה כידוע ממעשה דמהר"א הלוי ז"ל והאריך שם.

הרי מפורש יוצא שרשב"י מקפיד שישמחו ביום שמחתו בכל מקום שנמצאים, ועל כן יש לקיים את נדרו שנדר ולעשות התגלחת ביום ל"ג בעומר בכל מקום שנמצא ולא דוקא באתרא קדישא מירון.

ואין להשיב מזה דקיי"ל דנדר שהותר מקצתו הותר כולו שהרי כבר כתב מהר"ם פאדאווא (סימן עב) שאין אומרים נדר שהותר מקצתו הותר כולו אלא במקום שהותר חלק מהנדר על ידי חכם דאז נעקר כל הנדר, לא כן כשהוא אנוס ואינו יכול לקיים חלק מנדרו ודאי שהחלק הותר עדיין במקומו עומד וצריך לקיימו ולא לעבור על לאו ד"לא יחל דברו".

היכל הוראה
סיוע נאן ישראל ש' הוראה מרן רבט היסוד כספי יקרא
בראשות מרן רבט היסוד רבט היסוד כספי יקרא
רשמי נאן רבט היסוד רבט היסוד כספי יקרא
רשמי נאן רבט היסוד רבט היסוד כספי יקרא

כלל ישראל
לא זכו ליטול את התורה
אלא בשביל שהביאו
ספר יוחסין שלהן
(תו"ד ילקוט שמעוני במדבר רמז תרפד).

והשי"ת ישלח עזרם מקודש
ויזכו להושיע כרצון הקב"ה!

רבי יצחק הכהן קאהן

היכל הוראה
סיוע נאן ישראל ש' הוראה מרן רבט היסוד כספי יקרא
בראשות מרן רבט היסוד רבט היסוד כספי יקרא
רשמי נאן רבט היסוד רבט היסוד כספי יקרא
רשמי נאן רבט היסוד רבט היסוד כספי יקרא

הודעה חשובה
השיעור השבועי לסופרי ולומדי סת"ם בהיכלנו
הנמשך ע"י הסופר הבקיא במלאכת הקודש
הרב הגאון רבי אהרן לינדר שליט"א
בסיוע היכל הוראה לענין סת"ם
ובענין תנאים ופוסקים שונים
יתחדש בע"ה מדי יום שלישי (בחדר השיעורים)
בשעה 6:10 עד 6:55 אה"צ
מתחילים א"ח סימן ל"ב
השיעור יתקיים מדי שבוע בשבוע מיום שלישי בשעה ת"ל
בהיכלנו (בחדר השיעורים)
בן תורה יק"י! גם אם אינך עוסק במלאכת סת"ם ודאי הודממות
נפלאה לרבים ידיעה יסודית ומקיפה במקצוע גדול זה

מפגש
ועי' סאדו הסתם
שני סאדו הסתם
שני סאדו הסתם

מילי דהוראה

על דבר מה שעלה על שולחן היכל הוראה אצל מוריני שליט"א מאחד אודות המנהג שנהגו לחלק ח"י ראטל משקה באתרא קדישא דמירון ביום ל"ג בעומר לסגולה בהרבה עניינים ורבים נושעו והוא סגולה בדוקה, וכיון שאכשר דרא ועל אף ריבוי האנשים העולים למירון מידי שנה בשנה נתרבו גם מחלקי הח"י ראטל ועלה בדעתם של כמה ממחלקי הח"י ראטל שטוב לעשות החלוקה גם בעת העליה עצמה דהיינו בשעת הנסיעה בשעה שנפשם של הנוסעים תתמוגג ומצפים

להראות בקודש פנימה והרבה פעמים אורכת השעה זמן רב מפני ריבוי הנוסעים בלי עין הרע, ועל כן רוצים לחלק הח"י ראטל לא דוקא במירון אלא בנסיעה לשם שעל ידי זה יוכלו לשפוף שיחם על הציון בעוז ותעצומות לפעול הישועות הנצרכות להם. ונפשו בשאלתו אם מי שנודר שיחלק ח"י ראטל על הציון באתרא קדישא מירון אם יחלק הח"י ראטל בעודם בדרך אם יצא חובת נדרו. ואמר לו מוריני הרב שליט"א שאף שבנדרים הלך אחר לשון בני אדם וכשאומרים שיחלקו על הציון

במירון לכאורה יש מקום לומר שכונתם בדרך כלל שיחלקו באתרא קדישא דמירון דוקא, מכל מקום כיון שתכלית החלוקה ביום ל"ג בעומר היא להרוות הצמאים בעת שפכם שיח בהר על הציון בהכרח שאין כוונת הנודרים שחלוקת הח"י ראטל דווקא בעמדם על הציון ממש אלא כונת לשונם שיחלקו הח"י ראטל לכבוד התנא האלקי ביום ל"ג בעומר והכונה לכל אלו שעולים אל הציון וגם הם בכלל הנדר ואין חילוק אם נמצאים בארבע אמות של הציון הקדוש לבין אם נמצאים בדרכם אל הציון דגם זה נכלל באמירתם שמחלקים על הציון.

הלכה והוראה בישראל

מתוך מכתב תשובה להלכה ממוריני הגאב"ד שליט"א לחכם אחד ובו הוראות נחוצות לחובות שעושים חלאקה לבניהם שלא יעברו על לאו דאורייתא של "לא תקיפו פאת ראשכם" שהם הלכות התלויות כהררים בשערה

לאוזן [תמונה 3] והעושים כן לא רק שאין במעשיהם הידור מצוה אלא גם עוברים על לאו ד"לא תקיפו" ד. כמו כן יש גוזזים גם מן השער שסמוך לגובה המצח - גם הם עוברים על לאו ד"לא תקיפו" [תמונה 4]. ה. יש הרבה מהמון העם שטועים לחשוב שלא דלא תקיפו הוא דוקא באופן שמסיר שער הראש לגמרי באופן שאין פאת הראש ניכרת כלל אבל אם יש שערות ניכרות במקום יציאתו והן גדולות לארכן לא יעברו על איסור דלא תקיפו [שמישירים משני הצדדים מתחת הקו הן מצד האוזן והן מצד המצח] ואדרבה הם חושבים שבדרך זו הפאות ניכרים יותר וזה עיקר המצוה ולכן הם מגלחים כל ראשם במס' 0 כדי ששער הפאות יבלוט ביותר - ובאמת הם עוברים על הלאו דלא תקיפו [תמונה 5]

ובאמת שענין זה שאתה מעורר עליו צריך לעורר לא רק בהקפת הקטנים אלא אפילו בהקפת גדולים דבידועי ומכירי קאמינא הרבה בחורים אף אלו שמעוטרים בפאות ארוכות והם מקפידים שלא לקצר את הפאות כלל ובאים להיכל הוראה אחר שאחד העיר להם שנראה לו שהפאות שלהם אינם כהלכה והם עוברים על האיסור והם באים לשאול אם נכון הדבר שהרי שנים ארוכות שהם נוהגים כך ואף אחד לא העיר להם. ואמרת להם שצדקו דברי המעורר אותם כי לא שמו לב שבמקום יציאת השערות צריך להיות נזהר ביותר שלא להקיף בשיעור הרחוב של השערות [ומצוי מאד שמסירים השערות משני צידי הפאה ומניחים השער שבאמצע ומשם מגדלים שער הפאה] ויש להם לידע שבכל פעם שמסירים השער של רוחב הפאה גם כן עוברים על הלאו.

ואחר שנתעוררתי לזה ראיתי לנכון להעלות על הכתב כמה פרטי הלכות בדינים אלו בקיצור ובהלכות פסקות המיוסד על אדני השו"ע (י"ד סימן קפא) והפוסקים וכן מיוסד על פי הציור שצייר מרן הקהילות יעקב זצ"ל [תמונה 8] על פי מה שהורה לו מרן החזו"א זצ"ל (המובא בספר ארחות רבינו ח"א דיני פאת הראש עמ' רלה) לתועלת הציבור.

א. מקום הפאה [ברוחב ובגובה] מזוית המצח החלק משערות הראש עד אמצע גובה עיגול האוזן בקו ישר והוא כשר כדון [תמונה 1] ב. מה שנוהגים להשאיר שערות בגובה הפאות בעיגול מעל הקו הזה הוא משום הידור מצוה וגם כדי שלא יבואו לגזוז משער הפאה עצמה ח"ו מחמת חומר האיסור (עיין ביאור הלכה סי' רנא ס"ב ד"ה אפילו מספר ישראל) [תמונה 2] ג. יש שרוצים לקיים הידור המצוה שבסעיף ב ומניחים שערות בגובה הפאות בעיגול, אולם הם גוזזים קצת מהשער שמתחת הקו ברוחב הפאה סמוך

אל כבוד הרב הגאון הרה"ג ר' ... שליט"א ע"ד אשר העלה מעכ"ת על שולחן ההוראה כאן בבית מדרשינו "היכל הוראה" אודות יום ל"ג בעומר הבעל"ט. הנה בכל שנה ושנה בהגיע היום הגדול יום סגולה נוהגים אלפים מישראל הע"י להביא את ילדיהם לשמאל להם ג' שנים לעשות החלאקה על הציון הקדוש ולעטר את ילדי ישראל בסימני ההיכר של עם ישראל (כידוע יהודי תימן הע"י מכנים את הפאות בשם "סימונים" כי הפאות הם סימני ההיכר של יהודי וכן כתב בסה"ק בן איש חיל לרבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל (דרוש ב לפרשת זכור) דהפאות והמילה הם שני סימנים מובהקים בגוף האדם שמעידים על היהדות של היהודי שבהם ניכר שהוא יהודי ולכן נאמר על ישראל בישעיה (סא ט) ונודע בגוים זרעם וצאצאיהם בתוך העמים) כאשר נצטוונו בתוה"ק להניח את פאת הראש כמו שכתוב "לא תקיפו את פאת ראשכם" (ויקרא יט כז), ועל כן ישנם עשרות מוקדים במרחבי אתרא קדישא מרן בהן חסידים ואנשי מעשה מעמידים מכוונות תספורת לקהל הקדוש ונכון שאיש את רעהו יעזורו והציבור יעוררו אחד את זולתו לעשות התספורת כדת וכדין ולהניח פאת הראש בשיעור הנצרך [בדין זה יש כמה וכמה חילוקי דינים שמחייבים התבוננות שלא להקיף במקום שאסור להקיף ולהלכה יש לחוש לדעת הסמ"ג (ל"ח מצוה טז) דאם חותכים אפילו רק שתי שערות עוברים על הלאו.

ויש לחוש היות ולא כולי עלמא דיני גמירי לידע ההלכות על בורין ועלולים לעשות התספורת שלא כדון ולהכשל ח"ו באיסור החמור הזה על כן יש לעורר את הציבור ולעורר בהם מודעות לענין, עכת"ד. ועתה לאחר שכת"ד שיחי עורר ענין זה התבוננתי וראיתי שיפה העיר ובאמת יש לעורר דעת ההמון אודות ענין זה ומן הראוי שבעיקר"ה מירון וכן בכל ארץ ישראל בכל עיר ועיר שכונה ושכונה קהילה וקהילה יקבעו מקום מיוחד בו יערכו את החלאקה ושם יהיו תלמידי חכמים שבקיים בהלכות אלו מחמת חומר האיסור בהקפת פאת הראש שהחוב הזה מוטל על האב או הספר המקיף את הקטן, כמו שפסק בשו"ע סי' קפא ס"ד דהמקיף את הקטן חייב.

ההוראה באצבע מורה על המקום המדויק

מקור התמונות נלקחו מספר "פאת זקנך" ברשותו, עם קצת הוספות, המערכת לרפואת האדמו"ר רבי ישראל בן לאה אסתר מויז'ניץ

איגוד הרבנים
תלמידי היכל הוראה
בארה"ק העונים
לשואלים דבר ה'
זו הלכה

יחשלים	ח'פה
בית שמש	ק'רית ספר
ב'תר	כ'תמיאל
ב'י ברק	ט'בריה
ט'ל טטון	צ'פת
א'שחר	א'ור הגנוז
ח'צור	ט'ף הגליל
ת'ננה	

זמני קבלת קהל במרכז "היכל הוראה" בירושלים רח' הרב זוננפלד 3 טל' 02-5322775

מוצש"ק ומוצאי יו"ט מחצ'י שעה אחרי זמן ר"ת למשך שעה	שבת ויו"ט משעה קודם השקיעה עד רבע שעה קודם השקיעה	ערש"ק וערב יו"ט לפנה"צ 11:00 עד 1:00 ומשעה קודם הדה"נ עד הדה"נ	א-ה מהשעה 10:00 לפנה"צ עד 9:00 בערב רצוף
--	---	--	--

ע"פ תקנת רבינו מרן ה"קנה בשם"י ע"ש שאלות דחופות או שאינה סובלת דחי'י, בבל עת זמן בימים ובלילות.

בית בנו הדומ"ץ
הרה"ג שמוען עוזר בראנדסדארפער שליט"א כמה דקות מהיכל רחוב רבינו גרשום 5 (כניסה א' קומה 2) י-ם פל' 0527155774

בית מוריני הגאב"ד שליט"א
מעל בנין היכל הוראה טל' 053-3111159